

Ved floden Piedra satte jeg mig og græd
af
Paulo Coelho

B A Z A R

Bazar Forlag ApS
Ny Østergade 10, 2. sal
1101 København K
www.bazarforlag.dk

Originaltitel: *Na margem do Rio Piedra eu sentei e chorei*
© Paulo Coelho, 1988
www.paulocoelho.com

Udgivet efter aftale med
Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S.L., Barcelona
www.santjordi-asociados.com

© Dansk udgave: Bazar Forlag ApS, København, 2008
Oversat fra portugisisk af Tine Lykke Prado
Forlagsredaktion: Rikke Toft

Omslagsfoto: © Christine Cody, Getty Images
Omslagsdesign: Lene Stangebye Geving/ www.fulltank.org
Forfatterfoto: © Paul Macleod
Sats og grafisk form: Hamar Maskinsetteri, Norge
Tryk og indbinding: TBB, Slovakiet

ISBN: 978-87-7604-187-8

1. udgave, 1. oplag, 2008

Materialet i denne publikation er omfattet af lov om ophavsret. Uden særskilt aftale med Bazar Forlag ApS er enhver eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden kun tilladt i den udstrækning, der er lovhjemmel eller tilladelse gennem COPY-DAN, der er godkendt af kulturministeriet som den fællesorganisation, der forvalter ophavsret i Danmark. Udnyttelse i strid med lov eller aftale vil medføre erstatningsansvar eller beslaglæggelse, og kan straffes med bøde eller fængsel.

Dog, visdommen har fået ret ved alle sine børn.

Lukas 7,35

Til I.C. og S.B., hvis kærlige fællesskab fik mig til at se Guds kvindelige ansigt.

Monica Antunes, min følgesvend fra første stund, der med sin kærlighed og begejstring spreder ilden over hele verden.

Paulo Rocco, for de kampe, vi har udkæmpet sammen i glæde, og for de værdige slag, vi har ført imellem os.

Matthew Lore, for ikke at have glemt den kloge sætning fra I Ching: "Vedholdenhed bærer belønningen i sig."

Forfatterens anmærkning

En spansk missionær kom på besøg på en ø, og der mødte han tre aztekerpræster.

– Hvordan beder I? spurgte missionæren.

– Vi har bare én bøn, svarede en af aztekerne. – Vi siger: ”Vorherre, du er tre, og vi er tre. Hav barmhjertighed med os.”

– Det er en smuk bøn, sagde missionæren. – Men det er ikke lige sådan en bøn, som Gud lytter til. Jeg vil lære jer én, der er meget bedre.

Præsten lærte dem en katolsk bøn og fortsatte derefter videre på sin missionsrejse.

Flere år senere, på vej hjem til Spanien, måtte skibet igen lægge vejen forbi øen. Fra fordækket fik han øje på de tre aztekerpræster og vinkede til dem.

I samme øjeblik begav de sig alle tre ud på vandet og stiledede hen imod ham.

– Fader! Fader! råbte den ene af dem, da de nærmede sig skibet. – Lær os den bøn igen, som Gud lytter til, for vi har glemt den!

– Det gør ikke spor, sagde missionæren, da han stod og betragtede miraklet. Og han bad straks Gud om tilgivelse for ikke at have forstået tidligere, at Han talte alle sprog.

Denne historie er et godt eksempel på det, jeg forsøger at fortælle i *Ved floden Piedra satte jeg mig og græd*. Vi er sjældent opmærksomme på, at vi er omgivet af det ekstraordinære. Miraklerne sker lige omkring os, Guds tegn viser os vejen, og englenerne ligefrem beder om at blive hørt – men da vi har lært, at der er faste ritualer og regler for, hvordan vi når frem til Gud, så skænker vi dem ikke en tanke. Vi forstår ikke, at Gud er til stede lige netop der, hvor vi lader Ham komme ind.

De traditionelle religiøse ritualer er vigtige: de gør det muligt for os at dele tilbedelsens og bønnens fællesskab. Men vi må aldrig glemme, at den åndelige oplevelse frem for alt er en *konkret* oplevelse af selve kærligheden. Og kærligheden følger ingen regler. Vi kan godt forsøge at styre vores hjerter, lave regler for vores opførsel eller læse bøger, hvor ”eksperter” giver gode råd om forhold – men det er alt sammen noget sludder og vrøvl. Hjertet bestemmer, og det er dets beslutninger, der gælder.

Dette har vi alle oplevet. Vi har alle på et eller andet tidspunkt grædende sagt: ”Jeg lider af ulykkelig kærlighed, og den er ikke lidelserne værd.” Vi lider, fordi vi bilder os ind, at vi giver mere, end vi får. Vi lider, fordi vores kærlighed ikke bliver anerkendt. Vi lider, fordi vi ikke magter at få det, som vi gerne vil have.

I sidste ende lider vi ganske forgæves, for i enhver kærlighed findes spiren til vores vækst. Jo mere vi elsker, desto nærmere kommer vi den åndelige oplevelse. De sande oplyste, hvis sjæle var opfyldt af kærlighed, sejrede over alle datidens fordomme. De sang, de lo, de bad højt, de dansede og delte i fællesskab dét, som Sankt Peter kaldte ”det hellige vanvid”. De var glade – for den, som elsker, har besejret verden og er ikke bange for at miste noget. Den sande kærlighed er ensbetydende med betingelsesløs overgivelse.

Ved floden Piedra satte jeg mig og græd er en bog om vigtigheden af denne overgivelse. Pilar og hendes ven er begge fiktive personer, men de repræsenterer de mange indre konflikter, der følger med i vores søgen efter vores anden halvdel. Før eller siden er vi nødt til at overvinde vores angst, for den åndelige vej kan kun skabes gennem den daglige oplevelse af kærligheden.

Munken Thomas Merton sagde: ”Den åndelige tilværelse ligger i selve det at elske. Man elsker ikke, fordi man vil gøre noget godt, eller fordi man vil hjælpe eller beskytte nogen. Hvis det er årsagen, anser vi vores næste som et simpelt objekt og intet andet og opfatter os selv som

kloge og generøse mennesker. Det har intet med kærlighed at gøre. At elske er at være nær med den anden og at opdage Guds gnist i ham eller hende.”

Måtte Pilars tårer ved floden Piedras bred lede os frem mod dette nærvær.

Paulo Coelho

VED FLODEN PIEDRA satte jeg mig og græd. Legenden siger, at alt, hvad der falder i denne flod – blade, insekter, fuglefjer – forvandler sig til sten på bunden. Åh, havde jeg dog bare kunnet rive mit hjerte ud og kaste det ned i den hvirvlende flod, så ville smerten, længslen og minderne forsvinde.

Ved floden Piedra satte jeg mig og græd. Vinterkulden afkølede tårerne på mine kinder, og de blandede sig med det iskolde vand, der løb forbi. Et eller andet sted løber denne flod sammen med en anden, så endnu en, lige indtil alt dette vand – fjernt fra mine øjne og mit hjerte – blander sig med havet.

Måtte mine tårer forsvinde i det fjerne, så min elskede aldrig får at vide, at jeg engang græd for ham. Måtte mine tårer føres så langt væk, at jeg glemmer alt om floden Piedra, klosteret, kirken i Pyrenæerne, tågen og de veje, vi vandrede sammen.

Jeg vil glemme vejene, bjergene og mine drømmes enge – de drømme, som var mine, og som jeg ikke kendte. Jeg mindes mit eget magiske øjeblik, hvor et ”ja” eller et ”nej” kunne ændre hele ens tilværelse. Det forekommer så fjernt. Alligevel er det kun en uge siden, at jeg fandt min elskede igen – og mistede ham.

Jeg skrev denne historie ved bredden af floden Piedra. Mine hænder blev iskolde, mine ben følelsesløse, og jeg måtte konstant holde pause.

– Lev i nuet. Minder er kun noget for de gamle, sagde han.

Måske får kærligheden os til at ældes før tiden og holder os unge, når ungdommen er forbi. Men hvordan kan jeg lade være med at mindes disse øjeblikke? Det er derfor, at jeg har skrevet alt dette – for at forvandle sørgmodigheden til længsel og ensomheden til minder. Og når jeg var færdig med at fortælle mig selv denne historie, kunne jeg smide den i floden Piedra. Det sagde kvinden, der gav mig husly. For kun på den måde – for nu at bruge en helgens ord – ville vandet kunne slukke, hvad ilden tændte.

Alle kærlighedshistorier er ens.

VI VOKSEDE OP SAMMEN. Men så rejste han, ligesom så mange andre unge mænd forlader landsbyerne. Han sagde, han ville ud at se verden, og at hans drømme rakte ud over Soria.

Der gik flere år, hvor jeg stort set ikke hørte fra ham. Det hændte, at jeg fik et brev, men det var alt – for han vendte aldrig tilbage til vores barndoms gader og skove.

Da jeg var færdig med skolen, flyttede jeg til Zaragoza – og opdagede, at han havde ret. Soria var en lille by, og dens eneste kendte digter havde sagt, at veje er skabt til at vandre på. Jeg kom på universitetet og fik mig en kæreste, Jeg meldte mig til det forberedende kursus til adgangsprøverne til offentlige stillinger, men kom aldrig til prøve. Jeg arbejdede som ekspedient, betalte selv mine studier, og forlod min kæreste.

Og så var det, at hans breve begyndte at komme mere regelmæssigt – og de udenlandske frimærker gjorde mig misundelig. Han lod til at vide alt, han rejste verden rundt og fik luft under vingerne, mens jeg bare forsøgte at slå rødder.

Pludselig begyndte hans breve at handle om Gud, og de kom hver gang fra det samme sted i Frankrig. I et af dem skrev han, at han ønskede at starte på præsteseminariet og vie sit liv til bønnernes verden. Jeg skrev tilbage og bad ham om at vente lidt, til han havde levet sin frihed lidt mere ud, inden han foretog så alvorligt et valg.

Men da jeg læste mit eget brev igennem, rev jeg det i stykker: hvordan kunne jeg tale om frihed og forpligtende valg? Det var ham, der kendte til de ting, og ikke mig.

En dag fik jeg at vide, at han var begyndt at holde foredrag. Jeg blev overrasket, for han var alt for ung til at undervise nogen i noget som helst. Men så sendte han mig et kort, hvor der stod, at han skulle tale for en mindre forsamling i Madrid, og at han ville have, at jeg skulle komme.

Jeg ville så gerne se ham igen, så jeg tog turen på fire timer fra Zaragoza til Madrid. Jeg ville også gerne høre, hvad han havde at fortælle. Jeg ville sætte mig på en bar sammen med ham og mindes den tid, hvor vi legede sammen og troede, at verden var alt for stor til, at vi kunne lære den at kende.

Lørdag den 4. december 1993

FOREDRAGET FOREGIK i mere formelle omgivelser, end jeg havde forestillet mig, og der var langt flere mennesker, end jeg havde forventet. Jeg vidste ikke helt, hvad jeg skulle tro.

”Han må være blevet berømt,” tænkte jeg. Det havde han ikke skrevet noget om i sine breve. Jeg havde lyst til at spørge de andre, som var til stede, om, hvad de lavede der, men jeg turde ikke.

Jeg blev endnu mere overrasket, da jeg så ham komme ind. Han så ikke længere ud som den dreng, jeg havde kendt, men selvfølgelig, vi forandrer os alle på elleve år. Han var pænere nu, og hans øjne var klare og strålende.

- Han vil give os det tilbage, der var vores, sagde en kvinde ved siden af mig.
- Sikke noget mærkeligt noget at sige.
- Hvad er det, han giver tilbage? spurgte jeg.
- Det, der blev taget fra os. Vores tro.
- Nej, han giver os ikke troen tilbage, sagde en yngre kvinde, som sad til højre for mig. – Ingen kan give os noget tilbage, der allerede er vores.
- Hvad laver du så her? spurgte den første kvinde irriteret.
- Jeg vil gerne høre ham. Jeg vil gerne danne mig et indtryk af, hvordan de tænker, for de har kastet os på bålet én gang, og de kan godt finde på at slå til igen.
- Han er bare en enkelt stemme, sagde kvinden. – Og han gør det, så godt han kan. Den unge kvinde smilte ironisk, vendte sig om og afsluttede dermed samtalen.
- For en præstekandidat at være, er han modig, fortsatte kvinden, denne gang henvendt til mig.
- Jeg fattede ikke noget som helst og sagde derfor ingenting, så kvinden opgav. Den unge kvinde til den anden side blinkede til mig, som om jeg var hendes allierede.
- Men jeg tav af andre årsager. Jeg tænkte på det, den anden kvinde havde sagt. Præstekandidat. Det kunne ikke være rigtigt. Det ville han have fortalt mig.

Han begyndte at tale, men jeg kunne ikke rigtigt koncentrere mig om det, han sagde. ”Jeg skulle have taget noget pænere tøj på,” tænkte jeg – hvorfor ved jeg egentlig ikke. Jeg så, at han fik øje på mig i forsamlingen, og jeg forsøgte at gætte mig til hans tanker. Hvordan så jeg ud? Hvor forskellig var den attenårige pige fra denne kvinde på niogtyve?

Hans stemme var den samme. Men det var hans ord ikke.

VI ER NØDT TIL AT TAGE chancer, sagde han. Vi kan kun forstå livets sande mirakel, når vi lader det uventede ske.

Gud skænker os hver dag – udover solen – et øjeblik, som giver os mulighed for at ændre alt det, der gør os ulykkelige. Hver dag forsøger vi at lade, som om vi ikke opfatter dette øjeblik – som om det ikke eksisterer, som om dagen i dag er magen til dagen i går, og som om morgendagen vil blive akkurat ligesådan. Men den, der virkelig er opmærksom på dagen i dag, vil opdage det magiske øjeblik. Det kan ligge skjult i netop det sekund, hvor vi sætter nøglen i døren om morgenen, i stilheden lige efter middagen, i de tusind ting, som forekommer os ens. Dette øjeblik findes – et øjeblik, hvor stjernernes samlede kraft strømmer ned til os og lader os udrette mirakler.

Lykken er til tider en velsignelse, men skal for det meste erobres. Det magiske øjeblik hjælper os med at forandre os – og får os til at forfølge vores drømme. Vi vil lide, vi vil gennemleve svære øjeblikke, og vi vil møde mange skuffelser – men det er alt sammen kun forbigående, og det efterlader ingen ar. Og en dag vil vi se tilbage på vores søgen med stolthed og tro.

Fattig er den, der ikke vover noget. Han vil sikkert aldrig blive skuffet eller desillusioneret, han vil sikkert ikke lide som dem, der forfølger deres drømme, men når han ser tilbage – for vi ser os altid tilbage – så vil han høre sit hjerte sige: ”Hvad gjorde du ved de mirakler, som Gud strøede ud over dine dage? Hvad gjorde du med de gaver, som din Mester udstyrede dig med? Begravede du dem et sted langt nede i jorden, fordi du var bange for at miste dem? Dette må så være din lære: at vide med sikkerhed, at du har ødslet dit eget liv bort.”

Fattig er den, der må høre disse ord. For når han endelig er i stand til at tro på mirakler, er livets magiske øjeblikke for længst forbi.

FORSAMLINGEN FLOKKEDES om ham, så snart han var færdig med at tale. Jeg holdt mig lidt i baggrunden af bekymring for, hvilket indtryk han ville få af mig efter alle de år. Jeg følte mig som et barn – usikker, fordi jeg ikke kendte hans nye venner, og jaloux, fordi han gav dem mere opmærksomhed end mig.

Da han endelig kom gående hen imod mig, rødmede han, og han var ikke længere manden med vigtige ting på hjertet: han blev pludselig den dreng igen, der gemte sig sammen med mig nede i Sankt Saturions eneboerhule, hvor han fortalte mig om sine drømme om at rejse ud i verden, alt imens vores forældre havde ringet til politiet, fordi de troede, vi var druknet i floden.

– Hej, Pilar, sagde han.

Jeg kyssede ham på kinden. Jeg kunne have sagt nogle rosende ord. Jeg kunne have sagt, at jeg var træt af alle de mennesker. Jeg kunne være kommet med en morsom bemærkning om vores barndom eller om, hvor stolt jeg var over at se, hvor beundret han var. Jeg kunne have forklaret, at jeg var nødt til at løbe for at nå den sidste bus hjem til Zaragoza.

Jeg *kunne*. Men hvad betyder de to ord egentlig? I alle livets øjeblikke er der ting, som kunne være sket, men som ikke gjorde det. Der er magiske øjeblikke, som passerer ubemærket, og så pludselig griber skæbnen ind og ændrer hele vores verden.

Det var det, der skete i det øjeblik. I stedet for alle de ting, jeg kunne have gjort eller sagt, kom jeg med et forslag, som – ugen efter – skulle føre mig ned til floden her og få mig til at skrive disse linjer.

– Skulle vi ikke tage en kop kaffe? hørte jeg mig selv sige.

Og idet han vendte sig om mod mig, tog han imod den hånd, som skæbnen rakte ham:

– Jeg må tale med dig. I morgen har jeg et foredrag i Bilbao, men jeg er i bil.

– Jeg skal tilbage til Zaragoza, svarede jeg uden at vide, at det var den sidste chance, jeg havde for at vende om.

Men i næste øjeblik, måske fordi jeg var blevet barn igen, måske fordi vi ikke selv er herre over vores livs bedste øjeblikke, sagde jeg:

– Men så er der jo nogle helligedage på grund af Den hellige jomfrus ubesmittede undfangelse, så jeg kan godt tage med dig til Bilbao og så tage hjem der fra.

Ordet ”præstekandidat” lå lige på min tungespids, og da han bemærkede mit ansigtsudtryk, spurgte han:

– Er der noget, du vil spørge mig om?

– Ja, inden foredraget var der en kvinde, som sagde, at du gav hende det tilbage, der var hendes.

– Åh, det er lige meget.

– Men for mig er det vigtigt. Jeg ved ikke noget om dit liv, og jeg er overrasket over, at der er så mange mennesker her.

Han grinte og vendte sig, for at gå hen og besvare spørgsmål.

– Vent lidt, sagde jeg og holdt fast i hans arm. – Du svarede ikke på mit spørgsmål.

– Det vil næppe interesse dig, Pilar.

– Lige gyldigt hvad det drejer sig om, så vil jeg gerne vide det.

Han sukkede tungt og trak mig med hen i et hjørne af salen.

– Alle de tre store monoteistiske religioner – jødedommen, kristendommen og islam – er maskuline. Præsterne er mænd. Mændene udformer reglerne og laver lovene.

– Men hvad var det, den dame mente?

Han tøvede lidt, før han svarede:

– At jeg har et andet syn på tingene. At jeg tror på, at Gud har en kvindelig side.

Jeg åndede lettet op. Kvinden tog fejl. Han kunne ikke være præstekandidat, for præstekandidater må ikke have en anden opfattelse af, hvordan tingene hænger sammen.
– Det forklarede du ganske udmærket, svarede jeg.

PIGEN, DER HAVDE BLINKET til mig, stod og ventede på mig ved døren.

– Jeg ved, at vi tilhører den samme tradition, sagde hun. – Jeg hedder Brida.

– Jeg er ikke helt klar over, hvad du taler om, svarede jeg.

– Selvfølgelig ved du det, sagde hun grinende.

Hun tog mig under armen, og vi gik ud sammen, inden jeg overhovedet kunne nå at sige noget som helst. Det var en lun aften, og jeg vidste ikke, hvad jeg skulle få tiden til at gå med indtil næste morgen.

– Hvor går vi hen? spurgte jeg.

– Hen til statuen af Gudinden, lød svaret.

– Jeg skal have fundet et billigt hotel, hvor jeg kan sove i nat.

– Det viser jeg dig senere.

Jeg havde mere lyst til at gå hen på en café, hvor vi kunne snakke lidt, for jeg ville gerne vide så meget som muligt om ham. Men jeg havde ikke lyst til at diskutere med hende, så jeg lod mig føre ned ad Paseo de Castellana, mens jeg så mig omkring. Jeg havde ikke været der i årevis.

Halvt nede ad gaden standsede hun op og pegede op mod himmelen.

– Der er den, sagde hun.

Fuldmånen lyste mellem de nøgne grene på begge sider af vejen.

– Den er sandelig smuk, udbrød jeg.

Men hun hørte mig ikke. Hun bredte armene ud, vendte håndfladerne opad og blev stående og betragtede månen.

”Hvad har jeg dog rodet mig ud i,” tænkte jeg. ”Jeg tog til et foredrag, endte på Paseo de Castellana med en skør kugle, og i morgen tager jeg til Bilbao.”

– Oh, moder Jords spejlbillede, sagde Brida med lukkede øjne – du viser os vores kraft og får mændene til at forstå os! Når du fødes, lyser, dør og genopstår på himmelhvælvingen, da viser du os, hvordan frøet spirer, gror og bliver til en frugt.

Pigen strakte armene op mod himmelen og blev længe stående sådan. Folk, der kom forbi, skævede hen til hende og grinte, men hun lagde ikke mærke til dem. Jeg stod lige ved siden af hende og kunne være krøbet i et musehul af skam.

– Jeg var nødt til at gøre det, sagde hun efter sin lange hyldelse til månen. – Så Gudinden beskytter os.

– Hvad taler du egentlig om?

– Om det samme, som din ven talte om, blot med rigtige ord.

Jeg fortrød nu, at jeg ikke havde lyttet mere opmærksomt til foredraget. Jeg var ikke i stand til at sige, hvad han havde talt om.

– Vi kender Guds kvindelige ansigt, sagde pigen, da vi gik begyndte at gå videre. – Og vi kvinder forstår og elsker Den store moder. Vi har betalt for vores indsigt med forfølgelser og brændende bål, men vi overlevede. Og nu forstår vi Hendes mysterier.

Bål og hekse.

Jeg betragtede kvinden ved siden af mig lidt nærmere. Hun var ret køn med langt rødt hår.

– Dengang mændene gik ud for at jage, blev vi tilbage i hulerne, i moder Jords indre, og tog os af børnene, fortsatte hun. – Og det var der, at Den store moder lærte os alt. Mændene levede et liv i det fri, mens vi forblev i moder Jords skød. Det var sådan, at vi fandt ud af, at frøene spirer og udvikler sig til planter, og det fortalte vi vores mænd. Vi bagte det første brød, og vi brødfødte vores mænd. Vi formede den første krukke, så de havde noget at drikke af. Og vi begyndte at forstå skabelsens cyklus, fordi vores egne kroppe gengav månens rytme.

Med ét tav hun:

– Der står Hun.

Jeg så op. Midt på pladsen, der var omgivet af biler til alle sider, stod et springvand, og midt i dette springvand stod en skulptur af en kvinde i en karet trukket af løver.

– Det er Kybele-pladsen, sagde jeg, for jeg ville vise, at jeg kendte Madrid. Jeg havde set springvandet på et hav af postkort.

Men hun hørte ikke efter. For hun befandt sig allerede midt ude på gaden, hvor hun forsøgte at dribble ud og ind mellem bilerne.

– Kom nu, skreg hun, mens hun vinkede mig ud mellem bilerne.

Jeg besluttede mig for at gå med for i det mindste at få et navn på et hotel. Jeg var ved at være godt træt af dette vanvid og trængte til at sove.

Vi nåede springvandet næsten samtidigt. Jeg med hjertet oppe i halsen, hun med et smil på læben.

– Vand! sagde hun. – Vandet er Hendes fremtoning!

– Undskyld, men kunne du ikke give mig navnet på et billigt hotel.

Hun stak hænderne ned i vandet.

– Gør sådan her, sagde hun til mig. – Mærk vandet.

– Nej, jeg vil ej. Men jeg vil ikke ødelægge det for dig. Jeg finder bare et hotel selv.

– Vent lidt.

Pigen tog en lille fløjte op af tasken og begyndte at spille. Det var, som om musikken havde en hypnotisk virkning: trafiklarmen forsvandt i det fjerne, og mit hjerte faldt til ro. Jeg satte mig ned på kanten af springvandet og lyttede til vandets brusen og tonerne fra fløjten, mens jeg så op på fuldmånen over os. Jeg havde en fornemmelse af – selv om jeg var ude af stand til at forstå hvorfor – at jeg stod ansigt til ansigt med en side af min egen kvindelige natur.

Jeg ved ikke, hvor længe hun spillede. Men da hun holdt op, vendte hun sig om mod springvandet.

– Kybele er en af Den store moders fremtoninger, sagde hun. – Det er Hende, som bestemmer over høsten, sørger for, at byerne får mad og viser kvinden vejen tilbage til sin rolle som præstinde.

– Hvem er du? spurgte jeg. – Og hvorfor bad du mig egentlig om at gå med dig?

Hun vendte sig om mod mig:

– Du ved godt, hvem jeg er. Jeg er en del af Jordens religion.

– Men hvad vil du mig? insisterede jeg.

– Jeg kan tyde dine øjne. Jeg kan tyde dit hjerte. Du vil forelske dig, og du vil komme til at lide.

– Mig?

– Du ved godt, hvad jeg taler om. Jeg lagde mærke til, hvordan han kiggede på dig.

Han elsker dig.

Kvinden var virkelig vanvittig.

– Det var derfor, jeg bad dig om at gå med mig, fortsatte hun. – For han er vigtig. Selv om han indimellem siger noget vrøvl, så anerkender han i det mindste Den store moder. Lad ham ikke fare vild. Hjælp ham.

– Du ved ikke, hvad du taler om. Du er fortabt i dine egne fantasier, sagde jeg, mens jeg smuttede ud mellem bilerne og svor, at jeg ville glemme alt det, hun lige havde sagt.

Søndag den 5. december 1993

VI STANDSEDE FOR at tage os en kop kaffe.

– Livet må have lært dig et og andet, sagde jeg i et forsøg på at holde samtalen i gang.
– Det har lært mig, at vi har meget at lære, og at vi kan ændre vores situation, svarede han. – Også når det virker helt umuligt.

Han lod emnet falde. Vi havde stort set ikke talt sammen under den to timer lange køretur, lige indtil vi nåede caféen her.

I begyndelsen havde jeg forsøgt at snakke om, dengang vi var børn, men han udviste kun høflig interesse. Han hørte faktisk ikke rigtigt efter og stillede spørgsmål om ting, jeg allerede havde fortalt ham.

Der var et eller andet galt. Måske havde tiden og afstanden trukket ham ud af min verden for altid. ”Han taler om magiske øjeblikke,” tænkte jeg. ”Hvorfor skulle de veje, som Carmen, Santiago og Maria hver især havde fulgt, interessere ham?” Hans verden var en anden, Soria var blot et fjernt minde – hvor tiden havde stået stille, hvor barndomsvenner stadig befandt sig i barndommen, og de gamle stadig levede og lavede det samme, som de havde gjort de sidste tyve år.

Jeg begyndte at fortryde, at jeg havde sagt ja til at tage med. Da han skiftede emne en gang mere, mens vi drak kaffe, besluttede jeg mig for at lade samtale være samtale.

De sidste to timer til Bilbão var ren tortur. Han havde sit blik fæstnet på vejen, jeg så ud ad vinduet, og ingen af os forsøgte at dække over den pinlige tavshed. Udlejningsbilen havde ingen radio, så der var ikke andet for end at holde stilheden ud.

– Lad os spørge, hvor busstationen ligger, sagde jeg, så snart vi var kørt af motorvejen. – Jeg ved, at der går en direkte bus til Zaragoza.

Det var midt i siestaen, og der var ikke ret mange på gaden. Vi kørte forbi en mand og derefter et ungt par, men han standsede ikke for at spørge om vej.

– Ved du, hvor den ligger? spurgte jeg efter et stykke tid.

– Ved, hvor hvad ligger?

Han hørte stadig ikke efter, hvad jeg sagde.

Pludselig forstod jeg tavsheden. Hvad skulle han dog tale med en kvinde om, som aldrig var rejst ud i verden og havde prøvet lykken? Hvor spændende var det at være sammen med én, der er bange for det ukendte, og som foretrækker et sikkert job og et konventionelt ægteskab? Stakkels mig, der ikke snakkede om andet end de samme gamle barndomsvenner og om støvede minder fra en ligegyldig landsby. Det var det eneste, jeg havde at tale om.

– Du kan bare sætte mig af her, sagde jeg, da vi kom til det, der måtte være byens centrum. Jeg forsøgte at opføre mig naturligt, men jeg følte mig som en idiot, som en ekstremt barnlig og kedelig idiot.

Han kørte bare videre.

– Jeg skal altså med bussen tilbage til Zaragoza, insisterede jeg.

– Jeg har aldrig været her før, Jeg ved ikke, hvor mit hotel ligger. Jeg aner ikke, hvor foredraget skal foregå. Og jeg har ingen idé om, hvor busstationen ligger.

– Det finder jeg selv ud af, det skal du ikke tænke på.

Han sænkede farten, men standsede ikke.

– Jeg vil gerne ... sagde han.

Han forsøgte at fuldende sætningen to gange. Jeg forestillede mig, hvad det var, han prøvede at sige: at det havde været rart at møde mig, at jeg skulle hilse vennerne, og på den måde forsøge at lette spændingen mellem os.

– Jeg vil gerne have, at du tager med mig til foredraget i aften, sagde han så endelig. Jeg blev helt paf. Prøvede han at vinde tid for at få vendt rejsens pinlige tavshed?

– Jeg vil virkelig gerne have, at du tager med mig, gentog han.

Det kunne godt være, at jeg var en pige fra landet uden de store ting at fortælle og uden den stil og udstråling, som storbykvinder har. Livet på landet gør måske ikke kvinder elegante eller verdenskløge, men det lærer én at lytte til sit hjerte og at forstå sine instinkter.

Forbløffende nok sagde mit instinkt mig lige nu, at han talte sandt.

Jeg åndede lettet op. Selvfølgelig ville jeg ikke overvære foredraget, men min gamle, elskede ven virkede i det mindste, som om han var retur, og som om han gerne ville have mig med på eventyr og dele sine sorger og glæder med mig.

– Tak for invitationen, svarede jeg. – Men jeg har ikke råd til et hotel, og jeg må tilbage til studierne.

– Hør her, jeg har lidt penge, og du kan dele værelse med mig. Vi beder bare om at få to enkeltsejle.

Jeg bemærkede, at han – trods kulden – var begyndt at svede. Mit hjerte begyndte at give alarmsignaler fra sig, som jeg ikke rigtigt kunne tyde. Følelsen af glæde var lige pludselig afløst af enorm forvirring.

Han standsede bilen og så mig lige i øjnene.

Ingen kan lyve eller skjule noget som helst, når en anden ser én lige i øjnene. Og enhver kvinde kan med et minimum af følsomhed aflæse en forelsket mands blik, hvor absurd denne forelskelse så end måtte være. I det samme kom jeg i tanke om, hvad den rødhårede kvinde havde sagt ved springvandet.

Det var ikke muligt. Men det var sandt.

Jeg havde aldrig drømt om, at han – så lang tid efter – stadig kunne huske det. Vi var børn, vi hang altid sammen, og vi opdagede verden hånd i hånd. Jeg elskede ham, hvis et barn er i stand til at forstå, hvad kærlighed er. Men det skete alt sammen for så længe siden, i en helt anden verden, hvor uskyldigheden stadig var til og lod hjertet være åbent for alt det, der var godt her i livet.

Nu var vi voksne og ansvarlige mennesker, og barndommens verden hørte barndommen til.

Jeg så ham ind i øjnene. Jeg ville ikke, eller snarere – jeg kunne ikke tro det.

– Jeg har kun det foredrag tilbage, og så kommer der jo helligdagene med Den hellige jomfrus ubesmittede undfangelse. Jeg er nødt til at tage op i bjergene, fortsatte han. – Der er noget, jeg må vise dig.

Denne brillante mand, som talte om magiske øjeblikke, sad der lige over for mig og opførte sig så galt som overhovedet muligt. Han gik alt for hurtigt frem, han var usikker og kom med forvirrende forslag. Det gjorde ondt at se ham sådan.

Jeg åbnede døren, steg ud og lænede mig op ad bilen. Her blev jeg stående og betragtede den næsten øde gade, mens jeg tændte en cigaret og forsøgte at lade være med at tænke. Jeg kunne jo lade, som om jeg ikke rigtig havde forstået det – ja, simulere lidt. Og så forsøge at overbevise mig selv om, at det ganske enkelt bare var et forslag fra en ven til en barndomsveninde. Måske havde han rejst for længe rundt og var begyndt at blande tingene lidt sammen.

Eller måske var det mig, der overdrev.

Han steg ud af bilen og kom hen og stillede sig ved siden af mig.

– Jeg vil virkelig gerne have, at du tager med mig til foredraget i aften, sagde han endnu en gang. – Men hvis du ikke kan, så forstår jeg det godt.

Sådan. Verden havde lige drejet en ekstra omgang rundt og var nu tilbage på sin plads. Det forholdt sig ikke, som jeg troede, for han insisterede ikke længere – han var indstillet på at lade mig gå. Det ville en forelsket mand aldrig gøre.

Jeg følte mig lidt åndssvag og samtidig lettet. Jo, jeg kunne da godt blive en dag til. Vi kunne spise middag sammen og måske blive lidt fulde – noget, vi aldrig havde gjort sammen, da vi var teenagere. Jeg ville lettere kunne glemme alt det vrøvl, som jeg havde tænkt minutterne forinden, og det ville være en god lejlighed til at bryde den is, der havde været imellem os lige siden vi forlod Madrid.

En dag fra eller til ville ikke spille den store rolle. Og jeg ville have noget at fortælle vennerne og veninderne bagefter.

– Enkeltsejge, sagde jeg i et drillende tonefald. – Og du betaler middagen, for jeg er stadig en fattig studerende.

Vi stillede vores tasker fra os på værelset og forlod hotellet for at finde det sted, hvor foredraget skulle afholdes. Vi kom for tidligt og satte os hen på en nærliggende café.

– Jeg har noget, som jeg gerne vil forære dig, sagde han og gav mig en lille rød pose.

Jeg åbnede den med det samme. Indeni lå en gammel rusten medalje med et billede af Vor Frue af Nåden på den ene side og Jesu Hellige Hjerter på den anden.

– Det var din, sagde han, da han så min overraskelse.

Mit hjerte begyndte igen at slå hurtigere.

– En dag – ja, det var faktisk efterår ligesom nu, og vi har vel været ti år gamle – satte jeg mig på pladsen sammen med dig under det store egetræ. Jeg skulle lige til at fortælle dig noget, som jeg havde øvet mig på i ugevis, om og om igen. Men da jeg startede, sagde du, at du havde tabt din medalje nede i Sankt Saturions eneboerhule, og du bad mig om at gå derned og lede efter den.

Det kunne jeg godt huske. Åh Gud, hvor jeg huskede det tydeligt.

– Det lykkedes mig at finde den. Men da jeg kom tilbage til pladsen, turde jeg ikke længere sige det, som jeg havde gået og øvet mig på, fortsatte han. – Så jeg lovede mig selv, at jeg først ville give dig medaljen tilbage, når jeg kunne fuldende den sætning, som jeg startede på den dag for næsten tyve år siden. Jeg har i lang tid forsøgt at glemme den, men ordene blev ved at ligge og summe i mit baghoved. Jeg kan ikke leve med dem mere.

Han satte kaffekoppen fra sig, tændte en cigaret og sad i lang tid og stirrede op i loftet. Så vendte han sig om imod mig.

– Det er en meget enkel sætning, sagde han, – Jeg elsker dig.

INDIMELLEM BLIVER vi grebet af en følelse af sørgmodighed, som vi ikke kan kontrollere, sagde han. Det går op for os, at dagens magiske øjeblik for længst er forbi, og at vi ikke har gjort noget ved det. Sådan begynder livet at skjule sin magiske kraft og sin kunst.

Vi skal lytte til det barn, vi engang var, og som stadig lever inden i os. Dette barn kender til de magiske øjeblikke. Vi kan forsøge at dæmpe dets gråd, men vi kan aldrig få det til at tie.

Det barn, som vi var engang, vil altid være der. Velsignet være børnene, for Guds Rige er deres.

Hvis vi ikke fødes på ny, hvis vi ikke oplever barndommens uskyld og begejstring igen, så vil der ikke længere være nogen mening med livet.

Der er mange måder at begå selvmord på. De, som forsøger at dræbe kroppen, forbryder sig mod Guds love. De, som forsøger at slå sjælen ihjel, forbryder sig også mod Guds love, selv om deres forbrydelse er mindre synlig for det menneskelige øje.

Vi skal være opmærksomme på, hvad det barn siger, som vi stadig bærer i vores hjerte. Vi skal ikke skamme os over det. Vi skal ikke lade det leve i angst, for barnet i os er alene og bliver næsten aldrig hørt.

Vi skal overlade styringen af vores liv til barnet. For barnet ved, at alle dagene er forskellige fra hinanden.

Lad os få det barn til at føle sig elsket på ny. Lad os glæde barnet i os selv – selv om det betyder, at vi opfører os på en måde, vi ikke er vant til, og selv om andre måske opfatter denne opførsel som fjollet.

Husk, at menneskelig visdom er vanvid i Guds øjne. Hvis vi lytter til barnet, som vi har inden i os, vil vores øjne komme til at lyse igen. Hvis vi ikke mister kontakten til dette barn, mister vi ikke kontakten til livet.

FARVERNE OMKRING MIG blev stærkere og stærkere; jeg følte, at jeg talte højere, og at jeg larmede mere, når jeg satte glasset fra mig på bordet.

En gruppe på næsten ti mennesker var gået ud for at spise sammen efter foredraget. Alle talte i munden på hinanden, og jeg smilte, fordi det var en særlig aften. Det var den første aften i mange år, som jeg ikke havde planlagt.

Hvor var det skønt!

Da jeg besluttede mig for at tage til Madrid, havde jeg styr på mine følelser og handlinger. Med ét var alt forandret. Jeg befandt mig i en by, hvor jeg aldrig før havde sat mine ben, selv om den lå mindre end tre timer fra min fødeby. Jeg sad ved et bord, hvor jeg kun kendte ét menneske – og alle talte til mig, som om de havde kendt mig i lang tid. Jeg var forbavset over, at jeg kunne føre en samtale og drikke og mere mig akkurat ligesom dem.

Jeg befandt mig her, fordi livet lige pludselig havde kastet mig ud i Livet. Væk var skyldfølelsen, angsten og skammen. Jo mere jeg hørte ham tale, desto mere overbevist blev jeg om, at han havde ret, når han sagde: i visse øjeblikke er man nødt til at tage chancen og tage et skridt ud i det blå.

”Jeg tilbringer dage og nætter bundet til mine bøger og noter, fordi jeg har sat mig selv på en umenneskelig opgave, for at give mig selv en slavetilværelse,” tænkte jeg ved mig selv. ”Hvorfor vil jeg egentlig have det job? Hvad vil det give mig som menneske, som kvinde?”

Ingenting. Jeg er ikke kommet til verden for at tilbringe resten af mit liv bag et skrivebord og hjælpe dommere med at tilrettelægge deres sager.

”Sådan må jeg ikke tænke om mit eget liv. Jeg skal jo tilbage en af dagene.”

Det måtte være virkningen af vinen, der gjorde det. ”For, når alt kommer til alt, så får man jo ikke mad på bordet, hvis man ikke arbejder. Dette er en drøm, der får ende.”

Men hvor længe kunne drømmen fortsætte? For første gang overvejede jeg at tage med ham op i bjergene. For der lå jo en hel uges ferie foran os.

– Hvem er du? spurgte en smuk kvinde, der sad ved vores bord.

– En barndomsveninde, svarede jeg.

– Kunne han også alle disse ting, da han var barn? fortsatte hun.

– Hvilke ting?

Samtalen ved bordet syntes at ebbe ud for dernæst at forstumme.

– Det ved du godt, insisterede kvinden. – Miraklerne.

– Han var god til at tale for sig, sagde jeg uden at forstå, hvad hun mente.

Alle gav sig til at le, også han. Jeg havde ingen anelse om hvorfor, men vinen fik mig til at føle mig fri og dæmpede mit behov for at have kontrol over situationen.

Jeg så mig omkring og kom med en bemærkning om et eller andet, som jeg straks glemte igen. Jeg tænkte på de forestående helligdage.

Det var godt at være her og lære nye mennesker at kende, som diskuterede alvorlige ting, mens de kom med sjove kommentarer. Jeg havde følelsen af at være med, hvor det skete, og ikke bare være en, der oplevede det gennem fjernsynet eller aviserne.

Jeg ville have en masse at fortælle, når jeg kom tilbage til Zaragoza. Hvis jeg sagde ja til at tilbringe helligdagene sammen med ham, ville jeg kunne leve på minderne i et helt år.

”Han gjorde rigtigt i at overhøre min snak om Soria,” tænkte jeg og fik lidt ondt af mig selv. For i årevis havde mit arkiv af minder kun gemt på de samme historier.

– Drik lidt mere, sagde en hvidhåret mand og fyldte mit glas.

Jeg drak og tænkte på de få ting, som jeg ville kunne fortælle mine børn og børnebørn.

– Jeg regner med dig, sagde han, så kun jeg kunne høre det. – Vi skal til Frankrig.

– Kun hvis du forklarer mig en ting inden, svarede jeg.

– Hvad?

– Det, du sagde inden foredraget, henne på caféen.
 – Det om medaljen?
 – Nej, svarede jeg og så ham lige ind i øjnene, idet jeg anstrengte mig for at virke ædru. – Det andet, du sagde.
 – Det taler vi om senere, sagde han og skiftede emne.
 Kærlighedserklæringen. Vi havde ikke haft tid til at tale om det, men jeg ville godt kunne forklare ham, at det intet havde med sagen at gøre.
 – Hvis du vil have, at jeg skal tage med dig, bliver du nødt til at høre på mig, sagde jeg.
 – Jeg har ikke lyst til at tale om det her, hvor vi er ude for at more os.
 – Du forlod Soria meget tidligt, insisterede jeg. – Jeg er bare et led til din fortid. Jeg er en del af dine rødder, der gjorde dig i stand til at søge ud. Det er det hele, men det har intet med kærlighed at gøre.
 Han lyttede til mig uden at sige noget. En eller anden spurgte ham, hvad han mente om en given sag, og vores samtale blev afbrudt.
 ”Jeg fik i det mindste forklaret, hvad jeg mener,” sagde jeg til mig selv. Den slags kærlighed, han talte om, fandtes jo kun i eventyrene. I virkelighedens verden er kærligheden nødt til at være mulig. Selv om den ikke umiddelbart bliver gengældt, kan kærligheden kun overleve, når der er håb – hvor skrøbeligt det end måtte være – om, at vi engang får den elskede.
 Resten er fantasi.
 Som havde han gættet mine tanker, løftede han sit glas og skålede med mig fra den anden side af bordet:
 – Længe leve kærligheden! sagde han.
 Han var også lidt beruset, så jeg besluttede mig for at benytte mig af lejligheden.
 – Længe leve de vise, der kan indse, at visse former for kærlighed blot er fjollede barndoms minder, sagde jeg.
 – Den vise er kun vis, fordi han elsker. Og tåben er kun tåbelig, fordi han tror, at han forstår kærligheden, svarede han.
 De andre ved bordet hørte kommentaren, og øjeblikkeligt var alle ude i en livlig diskussion om kærlighedens væsen. Alle havde deres mening om den sag, og synspunkterne blev forsvaret med næb og kløer. Der måtte adskillige flasker vin på bordet, før der faldt ro over gemytterne. Til sidst var der en, der sagde, at det var ved at være sent, og at ejeren af restauranten gerne ville hjem.
 – Nu har vi fri i fem dage, var der en, der råbte fra et andet bord. – Hvis ejeren vil lukke nu, er det, fordi I snakker om alt for alvorlige emner!
 Alle lo – undtagen ham.
 – Hvor kan vi så snakke om alvorlige emner? spurgte han den berusede mand ved det andet bord.
 – I kirken! svarede han. Og så skraldgrinte hele restauranten.
 Han rejste sig op. Jeg troede, han ville til at slås, for lige nu opførte vi os alle sammen som teenagere, og når teenagere fester, er slåskampe en del af programmet – sammen med kysene og kæleriet på forbudte steder, den høje musik og farten.
 Men det eneste, han gjorde, var at tage mig i hånden og gå hen imod døren.
 – Det er vist bedst, vi går nu, sagde han. – Det er også blevet sent.

DET REGNEDE I Bilbão, og det regnede i verden. Den, der elsker, skal kunne give helt slip og også kunne finde sig selv igen. Manden ved min side balancerede fint mellem begge dele. Han var glad og begyndte at synge på vejen tilbage til hotellet.

Kærligheden er de gales værk.

Endnu påvirket af vinen og de stærke farver generobrede jeg lidt efter lidt balancen. Jeg var nødt at have kontrol over situationen, hvis jeg ville rejse med ham.

Men det ville ikke blive noget problem, for jeg var jo ikke forelsket. Og den, der kan tøjle sit hjerte, vil kunne erobre verden.

Med et digt og en trækbasun,

Slipper jeg dit hjerte fri.

”Jeg ville ønske, jeg ikke behøvede at kontrollere mit hjerte,” tænkte jeg. ”Hvis jeg var i stand til at give los, om det så bare var for en weekend, så ville regnen mod mit ansigt mærkes anderledes. Hvis det var let at elske, ville jeg omfavne ham nu, og sangen ville fortælle en historie, der var vores. Hvis Zaragoza ikke længere fandtes efter disse helligdage, ville jeg ønske, at denne beruselse aldrig ville forsvinde, og jeg ville føle mig fri nok til at kysse ham, kærtegne ham og sige de ord, som forelskede siger til hinanden.

Men nej. Jeg kunne ikke.

Jeg ville ikke.

Lad os flyve bort, min elskede, lyder sangen. ”Ja, lad os flyve væk,” tænkte jeg. ”Men på mine betingelser.”

Han vidste endnu ikke, at jeg ville svare ”ja” til hans invitation. Hvorfor løb jeg den risiko? Fordi jeg var beruset lige nu og dødtræt af mit monotone liv. Men denne træthed ville gå over, og jeg ville tage tilbage til Zaragoza, til byen, hvor jeg havde valgt at bo. Der ventede studierne og eksamen mig. Og den mand, jeg stadig søgte – og det ville ikke blive så svært.

Foran mig lå et roligt liv, med børn og børnebørn og med en fornuftig økonomi og årlige ferier. Jeg kendte ikke hans bange anelser, men jeg kendte mine egne. Jeg havde ikke behov for flere – jeg havde nok i mine egne.

Jeg ville aldrig kunne forelske mig i en mand som ham. Jeg kendte ham alt for godt: hans svagheder og hans bekymringer. Jeg kunne ikke beundre ham, sådan som de andre gjorde.

Jeg vidste, at kærlighed og diger ligner hinanden: hvis du overser en sprække, hvor der blot kan løbe en tynd vandstråle igennem, så vil diget lidt efter lidt brydes ned – indtil ingen længere formår at kontrollere vandets kraft.

Hvis diget bryder sammen, tager kærligheden over; så er det ligegyldigt, hvad der er muligt og umuligt, ligesom det ikke er afgørende, om vi kan blive sammen med den elskede eller ej – for at elske er at miste kontrollen.

Det gælder om ikke at overse en sprække. Selv ikke den allermindste.

– Vent lige et øjeblik! sagde en stemme.

Han holdt op med at synge. Hurtige skridt genlød mod den våde gade.

– Lad os gå, sagde han og greb mig i armen.

– Vent! råbte en mand. – Jeg må tale med Dem!

I stedet satte han farten op.

– Det er ikke os, han mener, sagde han. – Lad os gå tilbage til hotellet.

Men det var os, han mente: der var ikke andre på gaden. Jeg fik hjertet op i halsen, og virkningen af vinen forsvandt som dug for solen. Jeg kom i tanke om, at Bilbão lå i Baskerlandet, og at der stadig skete mange terroristattentater. Skridtene kom nærmere og nærmere.

– Kom nu, sagde han og gik hurtigere.

Men det var for sent. Manden, der var våd fra top til tå, stillede sig foran os.

– Vær rar at standse! sagde han. – For Guds skyld.

Jeg var hundeangst og så mig søgende omkring efter en flugtmulighed, en politibil, der ligesom ved et mirakel skulle dukke op. Instinktivt greb jeg fast i hans arm, men han gjorde sig fri af mine hænder.

– Vil du ikke nok! sagde manden. – Jeg hørte, at De var i byen, og jeg har brug for Deres hjælp. Det drejer sig om min søn!

Manden faldt på knæ og begyndte at græde.

– Vil De ikke nok! sagde han. – Vil De ikke?!

Min ven sukkede dybt, bøjede hovedet og lukkede øjnene. Han stod helt tavs et øjeblik, og alt, der kunne høres i det øjeblik, var lyden af regnen, der blandede sig med hulkene fra den knælende mand på fortovet.

– Gå hen på hotellet, Pilar, sagde han endelig. – Og læg dig bare til at sove. Jeg kommer nok først tilbage i morgen tidlig.

Mandag den 6. december 1993

KÆRLIGHEDEN ER LUMSK. Når den viser sig, får vi kun lov at se det lys, den udstråler, men ikke de skygger, den fremkalder.

– Se lige landskabet omkring os, sagde han. – Lad os lægge os ned på jorden og mærke planetens hjerte slå.

– Ikke lige nu, svarede jeg, for jeg ville ikke snavse den eneste jakke til, som jeg havde med.

Vi vandrede op gennem en olivenlund. Efter regnen i Bilbão dagen før virkede morgensolen næsten drømmeagtig. Jeg havde ikke solbriller med, jeg havde ikke noget som helst med, for jeg skulle have været tilbage til Zaragoza den samme dag. Jeg måtte sove i en skjorte, som jeg lånte af ham; og jeg havde købt en T-shirt på hjørnet af hotellet for i det mindste at kunne vaske den, jeg havde på.

– Du må da være led og ked af at se mig i det samme tøj, sagde jeg drillende i håb om, at det banale emne ville bringe mig tilbage til virkeligheden.

– Jeg er glad for, at du er her.

Han havde ikke nævnt kærligheden med et ord, siden han havde givet mig medaljen, men han var i godt humør og så ud, som om han var atten år igen. Han gik ved siden af mig og nød også det strålende morgenlys.

– Hvad skal du egentlig lave der? spurgte jeg og pegede over mod Pyrenæernes høje bjergtoppe i det fjerne.

– Bag de bjerge ligger Frankrig, svarede han smilende.

– Jeg har haft geografi i skolen. Jeg vil bare gerne vide, hvorfor vi skal dertil.

En tid sagde han ikke noget, han smilte blot.

– For at du kan se et hus, som du måske bliver interesseret i.

– Hvis du har tænkt at føre dig frem som ejendomsmægler, så glem det. Jeg har ingen penge.

For mig var det ligeegyldigt, om vi gik til en landsby i Navarra eller i Frankrig. Jeg havde bare ikke lyst til at tilbringe ferien i Zaragoza.

”Kan du se?” hørte jeg mit hoved sige til mit hjerte. ”Du er glad for at have taget imod invitationen. Du ændrer dig, du har bare ikke bemærket det endnu.”

Nej, jeg havde ikke ændret mig. Jeg slappede bare lidt af.

– Prøv at se stenene på jorden.

De var runde, uden skarpe kanter. De lignede små sten fra havbunden, men havet havde aldrig dækket sletterne i Navarra.

– Arbejdernes fødder og pilgrimmenes og eventyrernes fødder har slebet disse sten til, sagde han. – Stenene har forandret sig, ligesom de rejsende.

– Er det alle rejserne, der har lært dig alt det, du ved?

– Nej. Det var selve Åbenbaringens mirakler.

Jeg forstod det ikke, men jeg forsøgte ikke at få det uddybet. Jeg var opslugt af solen, sletterne og af bjergene i det fjerne.

– Hvor er vi på vej hen nu? spurgte jeg.

– Ikke til noget bestemt sted. Vi nyder bare morgenen, solen og det smukke landskab.

Vi har et godt stykke vej foran os.

Han tøvede et øjeblik, før han spurgte:

– Har du gemt medaljen?

– Ja, sagde jeg og satte farten op. Jeg havde ikke lyst til at tale om medaljen, jeg havde ikke lyst til at tale om noget, der kunne ødelægge glæden og friheden denne morgen.

DER KOM EN LANDSBY til syne i det fjerne. Som de fleste andre middelalderbyer var den placeret på toppen af et højedrag, og på lang afstand kunne jeg se kirketårnet og nogle slotsruiner.

– Lad os gå derhen, foreslog jeg.

Han nølede lidt, men gav sig. Jeg kunne se et kapel på vejen og fik lyst til gå derind. Jeg bad egentlig ikke længere, men stilheden i kirkerne havde altid en beroligende effekt på mig.

”Du skal ikke føle nogen skyld,” sagde jeg til mig selv. ”Hvis han er forelsket, er det hans eget problem.”

Han havde spurgt til medaljen. Jeg var godt klar over, at han forventede, at jeg ville tage tråden op fra vores samtale på caféen. Men samtidig var han måske bange for, at han ville få noget at høre, som han ikke havde lyst til – og derfor pressede han ikke på, men lod emnet ligge.

Måske elskede han mig virkelig? Men det skulle vi nok få lavet om på, så denne kærlighed blev transformeret om til noget andet og dybere.

”Latterligt,” tænkte jeg ved mig selv. ”Der findes ikke noget dybere end kærlighed. I eventyrene kysser prinsessen frøen og så bliver den forvandlet til en prins. I det virkelige liv bliver prinsen forvandlet til en frø, når prinsessen kysser ham.”

En time senere var vi fremme ved kapellet. Der sad en gammel mand på trappen.

Det var det første menneske, vi stødte på, siden vi tog af sted på denne vandretur. Efteråret lakkede mod enden, og markerne var atter overladt til Herrens hænder – Han, som gøder jorden med sin velsignelse og lader mennesket uddrive det daglige brød i sit ansigts sved.

– Goddag, sagde han til manden.

– Goddag.

– Hvad hedder denne her landsby?

– San Martín de Unx.

– Unx? sagde jeg. – Det lyder som navnet på en gnom!

Den gamle forstod det ikke. Pinlig berørt gik jeg hen til døren til kapellet.

– I kan ikke komme ind nu, sagde den gamle. – Det lukkede klokken 12. Men hvis I vil, kan I komme igen i eftermiddag klokken 16.

Døren stod åben. Jeg kunne – trods dagslyset – fornemme, hvordan der så ud derinde.

– Bare et øjeblik. Jeg vil så gerne bede en bøn.

– Jeg beklager, men der er lukket.

Han lyttede til min samtale med den gamle mand, men sagde ingenting.

– Okay, så går vi igen, sagde jeg. – Det hjælper ikke noget at diskutere det her.

Han blev ved med at iagttage mig; hans øjne var tomme og fjerne.

– Vil du ikke se kapellet? spurgte han.

Jeg var klar over, at han ikke brød sig om min opførsel. Han syntes sikkert, at jeg var en kryster, der alt for let opgav det, jeg ville have. Prinsessen havde forvandlet sig til en frø, og det var ikke engang nødvendigt med et kys.

– Husk, hvad der skete i går, sagde jeg. – Du afsluttede samtalen på baren, fordi du ikke havde lyst til at diskutere. Nu gør jeg det samme, og så bebrejder du mig for det.

Den gamle mand overværede uanfægtet vores diskussion. Han burde være henrykt over, at der endelig skete noget på dette sted, hvor alle morgener, alle eftermiddage og alle aftener var ens.

– Kirkedøren står åben, sagde han til den gamle mand. – Hvis det er penge, De vil have, kan vi godt betale lidt. For hun vil gerne se kirken.

– Det er for sent.

– Okay, så siger vi det. Men vi går ind alligevel.

Han tog mig ved armen og gelejdede mig ind.

Mit hjerte gav et hop. Den gamle mand kunne jo blive gal, tilkalde politiet og ødelægge vores rejse.

– Hvorfor gør du dog det?

– Fordi du gerne vil se kapellet, lød hans svar.

Men nu kunne jeg ikke rigtig samle mig om at se mig om inde i kirken. Diskussionen og min egen opførsel havde ødelagt morgens fortryllelse.

Jeg kunne heller ikke lade være med at lytte efter, hvad der foregik udenfor – jeg forestillede mig hvert andet øjeblik, at den gamle var gået og kommet tilbage med landsbyens politimand. Kapellet er blevet invaderet. Røvere. De overtræder loven. Den gamle mand havde sagt, at kapellet var lukket, og at besøgstiden var forbi! Han var bare en stakkels gammel mand, der var ude af stand til at holde os tilbage, så politiet ville ikke være nådige, for vi havde ikke respekteret den gamle mand.

Jeg blev kun derinde tidsnok til at kunne give indtryk af, at jeg tog det helt roligt. Men mit hjerte bankede så voldsomt, at jeg var bange for, at han kunne høre det.

– Vi kan godt gå nu, sagde jeg, da vi havde været der tid nok til at bede en ave Maria.

– Du skal ikke være bange, Pilar. Du kan ikke rigtig ”spille en rolle”.

Jeg ville ikke have, at diskussionen med den gamle mand blev til en diskussion mellem ham og mig. Jeg måtte hellere beherske mig.

– Jeg ved ikke, hvad du mener med ”spille en rolle,” svarede jeg.

– Nogle mennesker lægger sig ud med alt og alle, med sig selv og med livet. Derfor begynder de at skabe en form for teaterstykke inde i deres eget hoved, hvor de selv skriver handlingen, der følger deres egne frustrationer.

– Sådanne nogle mennesker kender jeg ret mange af. Jeg ved godt, hvad du taler om.

– Men det værste er, at de ikke kan opføre disse teaterstykker alene, fortsatte han. –

Og så er det, at de begynder at inddrage andre medspillere. Det var det, den gamle mand udenfor gjorde. Han ville hævne sig på nogle og valgte os. Hvis vi havde accepteret hans forbud, ville vi have lidt et nederlag og fortrudt det nu. Vi ville have accepteret at spille en rolle i hans usle liv og frustrationer. Denne mands aggressioner var meget tydelige, og derfor var det nemt at undgå at tage del i hans stykke. Andre mennesker derimod ”tvangsindlægger” os indimellem til at spille med, når de opfører sig som ofre og klager over livets uretfærdigheder, og når de regner med, at vi er enige, kommer med gode råd og er deltagende.

Han så mig lige i øjnene.

– Pas på, sagde han. – Hvis du deltager i det spil, taber du altid.

Han havde ret. Men alligevel havde jeg det ikke rigtig godt med at være derinde.

– Jeg er færdig med min bøn. Det var det jeg ville, så vi kan godt gå ud.

Vi gik ud. Kontrasten mellem kappellets mørke og det skarpe sollys udenfor blændede mig et øjeblik, men da mine øjne havde vænnet sig til dagslyset, så jeg, at den gamle mand ikke længere var der.

– Kom, lad os få noget frokost, sagde han og begav sig i retning af byen.

JEG DRAK TO GLAS VIN til maden. Jeg havde aldrig drukket sådan før. Jeg var ved at blive alkoholiker.

”Det er for meget,” sagde jeg til mig selv.

Han talte med tjeneren og fik at vide, at der var flere romerske ruiner i omegnen. Jeg prøvede at følge med i samtalen, men kunne ikke skjule mit dårlige humør.

Prinsessen var blevet til en frø. Hvad så? Jeg skulle ikke bevise noget som helst, jeg søgte hverken mand eller kærlighed.

”Jeg vidste det,” tænkte jeg. ”Jeg vidste, at han ville lave rod i mit liv. Mit hoved advarede mig om det – men hjertet ville ikke lytte.”

Jeg havde betalt en høj pris for at nå den smule, jeg havde. Jeg havde givet afkald på så mange ting, som jeg havde ønsket mig, og ignoreret de mange chancer, der var dukket op. Jeg havde ofret mine drømme for at opnå en større drøm – fred i sjælen. Og den fred ville jeg ikke give afkald på.

– Du virker anspændt, sagde han og afbrød sin samtale med tjeneren.

– Ja, jeg er. Jeg er sikker på, at den gamle mand har tilkaldt politiet. Og byen er ikke ret stor, så de ved sikkert, hvor vi er. Jeg tror, at din insisteren på at spise frokost her i byen, kan blive enden på vores ferie.

Han drejede på sit vandglas. Han havde bestemt regnet ud, at det intet havde med sagen at gøre, men at jeg i virkeligheden var flov. Hvorfor maltrakterer vi livet sådan? Hvorfor ser vi støvkornet i øjet, men ikke bjergene, markerne og olivenlundene?

– Hør her, sagde han – Der sker overhovedet ikke noget. Den gamle mand er for længst gået hjem og har glemt alt om den episode. Tro mig.

”Jeg er ikke anspændt på grund af det, din tumpe,” tænkte jeg.

– Du skulle hellere lytte til dit hjerte, fortsatte han.

– Det er jo netop det, jeg gør, svarede jeg. – Og jeg vil helst væk herfra. Jeg føler mig ikke godt tilpas.

– Du skulle nok lade være med at drikke om dagen. Det hjælper ikke på noget.

Indtil nu havde jeg behersket mig. Men nu måtte jeg have alt det ud, som jeg brændte inde med.

– Du går rundt og tror, at du ved alt, sagde jeg, – om magiske øjeblikke og det indre barn. Jeg fatter egentlig ikke, hvad du laver her sammen med mig.

Han grinede.

– Jeg beundrer dig, sagde han. – Og jeg beundrer dig for den kamp, der udspiller sig i dit hjerte.

– Hvilken kamp?

– Ikke noget, svarede han.

Men jeg var godt klar over, hvad han mente.

– Nu skal du ikke bilde dig noget ind, svarede jeg. – Men hvis du absolut vil, kan vi godt snakke om det. Du tager nemlig fejl med hensyn til mine følelser.

Han gav slip på vandglasset og så op på mig

– Nej, jeg gør ej. Jeg ved godt, at du ikke elsker mig.

Det gjorde mig endnu mere forvirret.

– Men jeg vil kæmpe for, at du gør, fortsatte han. – Der er ting her i livet, som er værd at kæmpe for til det sidste.

Hans ord gjorde mig helt paf.

– Du er det værd, sagde han.

Jeg vendte blikket væk og forsøgte at lade, som om jeg var optaget af restaurantens indretning. Jeg havde følt mig som en frø, men nu var jeg igen en prinsesse.

”Jeg vil så gerne tro på dine ord,” tænkte jeg, mens jeg granskede et billede af nogle fiskere og deres både. ”Det vil ikke ændre noget, men jeg vil i det mindste ikke føle mig så svag og utilstrækkelig.”

– Undskyld, at jeg blev aggressiv, sagde jeg.

På vejen tilbage til bilen var jeg endnu mere rundt på gulvet. Måske var det solen, og dog, det var efterår, og solen var ikke stærk længere. Måske var det på grund af den gamle mand, men han var jo allerede ude af mit liv.

Det kunne også skyldes alt det nye. Nye sko klemmer altid, og livet er ikke anderledes: det kommer altid bag på en og tvinger en ud i det uviste, når man mindst af alt ønsker det og mindst af alt har brug for det.

Jeg forsøgte at koncentrere mig om landskabet, men kunne ikke længere fokusere på olivenlundene, bjerglandsbyen eller kapellet med den gamle mand ved døren. Intet af det syntes mig bekendt længere.

Jeg kom i tanke om i går aftes, hvor vi fik en del at drikke, og hvor han sang:

*Skumringen i Buenos Aires har noget,
jeg ikke ved ...
Men hvad ved jeg egentlig?
Blot, at jeg forlod dit hus og gik ned ad Arenales ...*

Hvorfor Buenos Aires, når vi var i Bilbao? Og hvad var Arenales for en gade? Hvad ville han egentlig?

– Hvad var det for en sang, du sang i går, spurgte jeg.

– *Sangen om den gale*, sagde han. – Hvorfor spørger du først om det nu?

– Ikke for noget, svarede jeg.

Men der var en grund. Jeg var sikker på, at den sang indebar en fælde. Han ville have mig til at huske teksten, præcis som jeg lærer tekster udenad til min eksamen. Han kunne have valgt at synge en sang, som jeg havde hørt tusind gange før, men han valgte én, som jeg aldrig havde hørt før.

Det var en fælde. For når jeg senere ville høre den sang i radioen, ville jeg tænke på ham, på Bilbao og på de dage i mit liv, hvor efteråret blev til forår. Jeg ville huske glæden, eventyret og det barn, der blev født på ny, guderne må vide hvordan.

Han havde udtænkt det hele. For han var en klog, erfaren og beleven mand, der vidste, hvordan han skulle erobre den kvinde, han begærede.

”Jeg er ved at blive skør,” sagde jeg til mig selv. ”Jeg tror, jeg er blevet alkoholiker, fordi jeg har drukket to dage i træk. Jeg tror, at han kender alle mulige tricks. Jeg bilder mig ind, at han kontrollerer mig med sin søde og milde facon.”

”Jeg beundrer dig for den kamp, der udspiller sig i dit hjerte,” havde han sagt på restauranten.

Men han tog fejl. For jeg havde vundet over mit hjerte for længst. Jeg ville ikke forelske mig i det umulige. Jeg kendte mine egne begrænsninger, og jeg vidste, hvor meget smerte jeg kunne bære.

– Sig noget, bad jeg ham, da vi var på vej tilbage til bilen.

– Hvad?

– Bare et eller andet. Bare tal med mig.

Han begyndte at fortælle mig om Jomfru Marias åbenbaringer i Fátima. Jeg ved ikke, hvorfor han valgte netop det emne – men historien om de tre hyrdinder, som talte med Hende, fik mig til at tænke på noget andet.

Lidt efter lidt faldt mit hjerte til ro igen. Jo, jeg kendte mine egne begrænsninger ret godt, og jeg vidste, hvordan jeg skulle beherske mig.

VI VAR FØRST FREMME om aftenen, men tågen var så tæt, at man knap kunne se en hånd for sig. Jeg kunne kun skimte en lille plads, en enkelt gadelygte og nogle huse fra middelalderen, der var oplyst af et gult lys, og en brønd.

– Sikken en tåge! sagde han helt eksalteret.

Jeg fattede ingenting.

– Vi er i Saint-Savin, tilføjede han.

Navnet sagde mig ingenting. Men vi var i Frankrig, og det gjorde også mig lettere elektrisk.

– Hvorfor skulle vi lige netop herhen? spurgte jeg.

– På grund af det hus, som jeg vil sælge dig, svarede han grinende. – Desuden har jeg lovet, at jeg ville være tilbage her på dagen for Den hellige jomfrus ubesmittede undfangelse.

– Her?

– Ja, eller rettere lige her i nærheden.

Han standsede bilen. Da vi var steget ud, tog han mig i hånden, og vi begyndte at gå ind i tågen.

– Dette sted blev pludselig en del af mit liv – helt uventet, sagde han.

”Har du det også sådan,” tænkte jeg.

– Jeg troede engang, at jeg var kommet helt ud af kurs, men i virkeligheden havde jeg fundet den igen.

– Du taler i tåger, sagde jeg.

– Det var her, at jeg forstod, hvor meget du manglede i mit liv.

Jeg så mig omkring. Jeg fattede ikke rigtigt, hvordan det hang sammen.

– Og hvad har det at gøre med din kurs?

– Lad os først forsøge at få et værelse. De to eneste hoteller i denne lille by har kun åbent om sommeren. Bagefter spiser vi en god middag på en restaurant – helt roligt og afslappet, uden frygt for politiet og uden at skulle løbe tilbage til bilen. Og når vinen har løsnet vores tunger, så kan vi tale om det hele.

Vi lo begge to. Jeg slappede allerede mere af. Undervejs var det gået op for mig, hvor tåbelig jeg havde været. Da vi kørte over bjergpasset, som skiller Frankrig og Spanien, bad jeg til Gud om at vaske min sjæl ren for anspændte tanker og angst.

Jeg var træt af at spille rollen som lillepige, af at opføre mig ligesom mange af mine veninder, der var bange for den uopnåelige kærlighed uden rigtigt at vide, hvad den ”uopnåelige kærlighed” var for en størrelse. Hvis jeg fortsatte sådan, ville jeg gå glip af alle de dejlige oplevelser, som disse dage sammen med ham kunne give mig.

”Pas nu på,” tænkte jeg. ”Pas nu på den lille sprække i diget. Hvis det bryder op, er der intet i denne verden, der vil kunne stoppe det igen.”

– Måtte Jomfru Maria beskytte os for evig tid, sagde han.

Jeg svarede ikke.

– Hvorfor siger du ikke ”amen”? spurgte han.

– Fordi jeg ikke længere synes, det er vigtigt. Religionen var engang en del af mit liv, men den tid er for længst forbi.

Han vendte sig om, og vi begyndte at gå tilbage til bilen.

– Jeg beder stadigvæk, fortsatte jeg. – Jeg bad, da vi krydsede Pyrenæerne. Men jeg gør det helt automatisk, og jeg ved ikke rigtig, om jeg tror på det.

– Hvorfor?

– Fordi jeg har lidt, og Gud ikke hørte mig. Fordi jeg har forsøgt at elske af hele mit hjerte flere gange i mit liv, men kærligheden er hver gang blevet underkendt og forrådt. Hvis Gud er kærlighed, så burde han passe lidt bedre på mine følelser.

– Gud er kærlighed. Men det er Jomfru Maria, der forstår den bedst.
Jeg kom til at grine. Da jeg så på ham igen, opdagede jeg, at han var alvorlig – det var ikke en vittighed.

– Jomfru Maria forstår hengivelsens mysterium, fortsatte han. – Gennem sin kærlighed og sin lidelse har hun befriet os for smerten. På samme måde, som Jesus tog vores synd fra os.

– Jesus var Guds søn. Jomfru Maria var blot den kvinde, der modtog den nåde at bære ham i sit skød, svarede jeg i et forsøg på at råde bod på mit malplacerede grin og samtidig vise ham, at jeg respekterede hans tro. Han åbnede bildøren og tog de to tasker ud. Da jeg forsøgte at vriste min bagage ud af hans hænder, smilte han.

– Lad mig nu bære din taske, sagde han.
”Hvor er det længe siden, at nogen har behandlet mig sådan,” tænkte jeg.

Vi bankede på den første dør. Kvinden, der åbnede, sagde, at hun ikke lejede værelser ud. Ved dør nummer to var der ingen, der lukkede op. Ved den tredje tog en rar gammel mand venligt imod os, men da vi så værelset, var der kun en dobbeltseng. Men det gik jeg ikke med til.

– Måske skulle vi hellere tage til en større by, foreslog jeg, da vi gik ud.

– Vi skal nok finde et værelse, svarede han. – Kender du historien om Den anden? Den findes i en bog skrevet for hundrede år siden, og forfatteren ...

– Glem forfatteren og fortæl mig historien, bad jeg, mens vi gik over den eneste plads i Saint-Savin.